

(דף קפ"ח ע"א) על פי בית דין, דאיהו גבורה, בגין דתמן לינאי, דאתמר בהו וקדששת את הלויים. ולבתר דאתחוי סיהרא דיאותו לאורה, מברך עליה ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם, אשר במאמרו ברא שחקים, וברוח פיו כל צבאם. ובמי מתקדשת ומתברכת, בתפארת בגין דאיהו עטרת תפארת לעמוסי בטון. (ע"כ רעיא מהימנא)

רבי יוסי ורבי חייא הוו אזלי בארְחא, עד דהוו אזלין רמש ליליא, יתבו. אדהו יתבין, שריאת צפרא לאנהרא, (ס"א אמרו קום וניחה) קמו ואזלו. אמר רבי חייא, חמי אנפוי דמזרח דקא מנהרין, השתא כל אינון בני מדינתא דטורי נהורא, סגדין לגבי האי נהורא, דנהיר באתר דשמשא, עד לא פויק, ופלחין ליה, דהא כיון דנפיק שמשא, פמה אינון דפלחין לשמשא. ואלין אינון דקא פלחין לנהורא דא, וקראן להאי נהורא, אלהא דמרְגלא דנהיר. ואומא דלהו באל"ה דמרְגלא דנהיר.

ואי תימא פולחנא דא למגנא הוא. מיומין עתיקין קדמאין, חכמתא ידעו ביה. בזמנא דשמשא נהיר, עד לא פויק, ההוא ממנא דפקיד על שמשא, נפיק, ואתוון קדישין דשמא עלאה קדישא רשימן על רישיה, (דשמשא) ובחילא דאינון אתוון, פתח לכל פני שמיא ובטש בהו, ועבר. וההוא ממנא עאל גו ההוא זהרא דנהיר סחרניה דשמשא, ותמן שכיח, עד דנפק שמשא, ואתפשט בעלמא.

וההוא ממנא, איהו פקידא, על דהבא, ועל מרגלן סומקו. ואינון פלחין לההוא דיוקנא דתמן, ובנקודין וסימנין דירתו מקדמאי מיומין עתיקין, אזלי וידעי נקודין דשמשא, למשבח אתרין דדהבא ומרגלן, אמר רבי יוסי, עד פמה יהו פולחנין סגיאין אלין בעלמא, דהא שקרא לית ליה קיימין לקיימא.

פתח אידך (ס"א רבי חייא) ואמר, (משלי יב) שפת אמת תפון לעד ועד ארְגיעה לשון שקר. תא חזי, אלו כל בני עלמא הוו פלחין לשקרא, הוה חכי, אכל האי נהורא וזהרא דנהיר, ודאי קשוט איהו. ככבי רומא דרקיעא קשוט אינון. אי בטפשו וחסרונא דדעתא דלהו, אינון אמרי וקראן להו אלהא, לא בעי קדשא ברוך הוא לשיצאה עובדי מעלמא. אכל לזמנא דאתי לא ישתעון ככביא ונהורין דעלמא. אכל מאן ישתעי. אינון דפלחו לון.

וקרא דא חכי הוא. שפת אמת תפון לעד, אלין ישראל, דאינון שפת אמת. (דברים 1) יי' אלהינו יי' אחד. וכלא איהו אמת, ורזא דאמת, ומסימי יי' אלהיכם אמת. ודא איהו שפת אמת תפון לעד. ועד ארְגיעה, ועד רגע מיבעי ליה, מאי ארְגיעה. אלא, עד פמה יהא קיומא דלהו בעלמא, עד זמנא דייתי, ויהא לי ניהא מפולחנא קשיא דעלוי. ובזמנא דארְגיעה, ישתעי לשון שקר, אינון דקראן אלהא, למאן דלאו הוא אלהא. אכל ישראל דאינון שפת אמת, פתיב בהו, (ישעיה מג) עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו.

אדברנא חדא זמנא דהוינא אזיל ביהדי רבי אלעזר, פגע ביה הגמזנא, אמר ליה לרבי אלעזר, אנת ידעת מאורייתא דיהודאי. אמר ליה ידענא. אמר ליה, לית אתון אמרין דמהימנותא דלכון קשוט, ואורייתכון קשוט, ואנן דמהימנותא דילן שקר, ואורייתא דילן שקר. והא כתיב שפת אמת תפון לעד ועד ארגיעה לשון שקר. אנן מיזמין דעלמא, קיימין במלכותא, ולא אעדי מינן לעלמין, דרא בתר דרא, תפון לעד ודאי. ואתון, זעיר הוה לכו מלכותא, ומיד אעדי מנכון, וקרא אתקנים בכו דכתיב ועד ארגיעה לשון שקר.

אמר ליה, תמינא בך דאנת חפים באורייתא. תפח רוחיה (דף קפ"ח ע"ב) דההוא גברא. אלו אמר קרא, שפת אמת פוננת לעד, הוה כדקאמרן, אבל לא כתיב אלא תפון, זמינא שפת אמת דתפון, מה דלאו הכי השתא, דהשתא שפת שקר קיימא, ושפת אמת שכיבא לעפרא, ובההוא זמנא דאמת יקום על קיומיה, ומגו ארץ תצמח, בדין שפת אמת תפון לעד וגו'.

אמר ליה ההוא הגמזון, זפאה אנת. וזפאה עמא דאורייתא דקשוט ירתינן. בתר יזמין שמענא דאתגגיר. אזלו, מטו חד פי חקל, וצלו צלותהון. פיון דצלו צלותהון, אמרו מפאן ולהלאה נתחבר בשכינתא, ונוזיל ונתעסק באורייתא.

פתח רבי יוסי ואמר, (ישעיה מא) הן יבושו ויפלמו כל הנחרים בך וגו'. זמין קדשא בריה הוא למעבד לישראל, כל אינון טבאן, דקאמר על ידי נביאי קשוט, וישראל סבלו עליהון, פמה בישין בגלותהון. ואלמלא כל אינון טבאן דקא מחפאן וחמאן פתיבין באורייתא, לא הוה יכלין למיקם ולמסבל גלותא.

אבל אזלין לבי מדרשות, פתחין ספרין, וחמאן כל אינון טבאן, דקא מחפון, וחמאן פתיבין באורייתא, דאבטח לון קדשא בריה הוא עליהו, ומתנחמין בגלותהון, ושאר עמין מחרפין ומגדפין לון, ואמרי אן הוא אלהכון, אן אינון טבאן דאתון אמרין דזמינין לכון, וכי כל עמין דעלמא יכספון מנייכו.

הדא הוא דכתיב, (ישעיה סו) שמעו דבר יי' החרדים אל דברו אמרו אחיכם שונאיכם וגו'. מאי החרדים אל דברו, אינון דסבלו כמה בישין, פמה שמועות שמעי, אלין על אלין, ואלין בתר אלין, וחרידן עליהון, פמה דאת אמר (ירמיה ל) כי וגו' קול חרדה שמענו פחד ואין שלום וגו'. אינון חרדים תדיר אל דברו פד אתעביד דינא.

אמרו אחיכם שונאיכם, אלין אינון אחוכון בני עשו. מנדיכם, פמה דאת אמר (איכה ד) סורו טמא קראו למו. דלית עמא דקא מבזין לון באנפי, ומרקקין באנפיהו לישראל כבני אדום. ואמרי בלהו מסאבין פגדה, ודא איהו מנדיכם. למען שמי יכבד יי', אנן (דאמרין) בני דאל חן. די בן יתיקר שמייה. אנן שלטנין על עלמא בנין ההוא דאקרי גדול. (בראשית כז) עשו בנו הגדול. ובשמא דא אקרי קדשא בריה הוא גדול, (תהלים קמה) גדול יי' ומהולל מאד. אנן בני הגדול, ואיהו גדול. ודאי למען שמי יכבד יי'.

אָבֵל אֶתְנוּן זְעִירִין מִבְּלָא, (בראשית כז) יַעֲקֹב בְּנֵה הַקָּטָן כְּתִיב, אֵן הוּא אֱלֹהֵכוֹן. אֵן הוּא אֵינֹון טְבָאן, דִּיכְסָפוֹן כָּל עַמְמֵיָא מַחְדָּוָה דְלָכוֹן. מָאן יִתְּן וְנִרְאָה בְשִׁמְחַתְכֶם כְּמָה דְאֶתְנוּן אִמְרִין. וְהֵם יְבוּשׁוּ (רוח הקדש אומר והם יבושו) (ס"א תו כמאן) כְּמָאן דִּתְלִי קַלְלָתָא בְּאַחֲרָא, בְּגִין דְאֶתְנוּן אִמְרִין דְכִדִּין יְבוּשׁוּ וְיִפְלְמוּ, וּבְגִין דָּא רֹוח קֳדָשָׁא תָּוּה אָמַר מְלָה הָכִי, וְעַל דָּא, הֵן יְבוּשׁוּ וְיִפְלְמוּ כָל הַנְּחָרִים כְּה. מָאן כָּל הַנְּחָרִים כְּה. דְאֶתְקַפּוּ נְחִירֵיהוֹן פְּרוּגָא עַלְהּ בְּגִלוּתָא דָּא. בְּהַהוּא זְמַנָּא, יְבוּשׁוּ וְיִפְלְמוּ מִכָּל טְבִין דִּיחֲמוּן לְהוֹן לְיִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי תִיָּא הָכִי הוּא וְדָא, אָבֵל חֲמִינָן וְהָכִי חֲמוּ תְקִיפִי עַלְמָא, דְהָא גְלוּתָא אֶתְמַשְׁךְ וְעַדִּין בְּרִיהַ דְדוּד לָא אֶתִּי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְכָל דָּא הָכִי הוּא, אָבֵל מָאן עֶבֶד דִּיכְסָפוֹן יִשְׂרָאֵל גְלוּתָא דָּא, כָּל אֵינֹון הַבְּטָחוֹת דְאַבְטַח לֹון קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהָא אֶתְמַר, דְעַלִּין לְבַתִּי כְּנִסְיוֹת וּלְבַתִּי מְדַרְשׁוֹת, וְחֲמָאן כָּל אֵינֹון נְחִמוֹת, וְחֲדָאן בְּלַבְיָהוּ לְמַסְבַּל כָּל מַה דִּיִּתִי עַלִּיָּהוּ, וְאַלְמָלָא דָּא לָא יִכְלִין לְמַסְבַּל.

אָמַר רַבִּי תִיָּא וְדָא הָכִי אֵיהוּ, וְכָלָא בְתִשׁוּבָה תְלִיָּא. וְאִי תִיָּמַא דִּיכְלֹון הַשְׁתָּא לְאַתְעָרָא תִשׁוּבָה כְּלָהוּ פְחֲדָא. לָא יִכְלִין. מָאן טַעְמָא לָא יִכְלִין. בְּגִין דְכְּתִיב, (דברים ל) וְהָיָה כִי יָבֹאוּ עֲלֶיךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. וּכְתִיב וְהִשְׁבוֹתָ אֵל לְבַבְךָ בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדִּיחָךָ וְגו'. וּכְתִיב וְשָׁבַת עַד יִי אֲלֹהֶיךָ וְגו'. וּכְדִין (דברים ל) אִם יְהִיָה נְדַחָךְ בְּקִצֵּה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבְּצֶךָ וְגו'. וְעַד דְכָל אֵינֹון מְלִין לָא יִתְקַיְיִמוּן, לָא יִכְלִין